

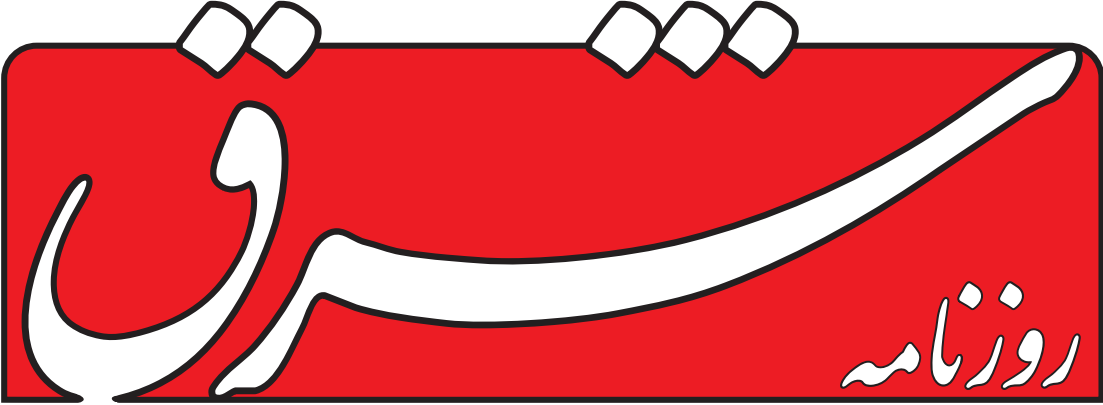
گزارش «شرق» از واکنش نمایندگان به اقدام هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان مبنی بر بستن تریبون یک نماینده

بدعت در بهارستان

ورود هیئتی از دادستانی کل به ماجرای شاسی بلندها

معصومه معظمی: مدتی است که احمد علیرضاییکی، نماینده مردم تبریز در مجلس به دلیل افشای خبر اعطای خودروهای شاسی بلند به برخی نمایندگان مجلس تحت پیگرد قانونی قرار گرفته است…

صفحه ۲

دوشنبه ۲۲ خرداد ۱۴۰۲ • ۲۳ ذی‌القعدة ۱۴۴۴ • ۱۲ ژوئن ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۷۴ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید:
«شرق» اخبار توافق احتمالی تهران - واشنگتن را بررسی می‌کند؛ بازی با «پلن»، مروری بر هفته نخست لیگ ملت‌ها؛ چه بر سر والیبال آمده است؟
و **یادداشت‌هایی** از بابک زمانی، بهروز ایاز

سرمقاله

چرا مسائل اقتصادی حل نمی‌شوند؟

مورد سیاست‌گذاری در بازار مسکن

حجت میرزایی

یک پرسش مهم درباره مسائل اقتصادی ایران این است که چرا حتی آنها که ظاهرا ارتباط مستقیمی با اقتصاد جهانی و تحریم‌های اقتصادی ندارند (مانند بازار محصولات کشاورزی، خودرو، رشد جمعیت یا اجاره مسکن) با رویکردهای جاری قابل حل نیست و بلکه برنامه‌ها و سیاست‌های متداول بر پیچیدگی و شدت این مسائل می‌افزایند؟ برای پاسخ به این پرسش مهم به یک نمونه از سیاست‌گذاری مجلس و دولت برای حل مسائل بازار مسکن اشاره می‌کنم. در دو هفته گذشته دو پیش‌نویس قانونی و به زبان دیگر دو بسته سیاستی برای بازار مسکن تهیه شده و انتشار یافته است:

- فصل هشتم از لایحه برنامه هفتم توسعه با عنوان بازار مسکن در ۹ ماده که دو هفته پیش به تصویب دولت رسید و به‌زودی برای بررسی تقدیم مجلس می‌شود.

- طرح دوفوریتی «کنترل و ساماندهی اجاره‌بهای املاک مسکونی» که با تفصیل و در ۱۵ ماده توسط نمایندگان تهیه شده و در کمیسیون تخصصی عمران به تصویب رسیده است.

کمتر از دو سال پیش در شهریورماه ۱۴۰۰ «قانون جهش تولید مسکن» با طول و تفصیل و در ۲۴ ماده قانونی در همین مجلس تصویب و به همین دولت ابلاغ شده بود و دولت سیزدهم یکی از برنامه‌های محوری و اصلی خود را حل نهایی مسائل بازار مسکن با ساخت سالانه یک میلیون و در مجموع چهار میلیون واحد مسکونی اعلام کرده بود. در این مدت چندین سیاست مداخله‌ای دیگر مانند تعیین سقف اجاره و افزایش سقف تسهیلات خرید مسکن ملی نیز توسط دولت ابلاغ شد. از ابتدا روشن بود هم قانون جهش تولید و هم طرح تولید چهار میلیون واحد مسکونی بسیار شتاب‌زده و بی‌مطالعه تهیه شده است. در همان زمان نقش‌های کارشناسی متعددی بر امکان‌پذیری و اثربخشی این طرح‌ها برای حل مسائل پیچیده بازار مسکن منتشر شد. اینک با گذشت دو سال پس از تصویب و اجرای طرح‌های یادشده، تدوین و پیشنهاد بسته‌های سیاستی جدید و جداگانه از سوی دولت و مجلس به معنای اعلام آشکار شکست و نامؤثربودن سیاست‌های گذشته است. این نمونه بارزی از کیفیت پایین حکمرانی یعنی ناتوانی دولت از انحصامأموریت‌های اصلی خویش در اقتصاد یعنی جبران شکست‌های بازار مسکن و تنظیم‌گری مناسب و مؤثر در بازار برای کاهش نااطمینانی یا مشارکت در ریسک صاحبان کسب‌وپکار است. این شکست در سیاست‌گذاری هم نشانه‌ای از قابلیت ضعیف دولت در سیاست‌گذاری و هم نمونه آشکاری از ناهماهنگی در مواجهه با مسائل اقتصادی و اجتماعی موجود است و در ادبیات توسعه از این ناتوانی در سیاست‌گذاری اثربخش و ناهماهنگی به صراحت با عنوان شکاف حکمرانی نام برده می‌شود. به‌طور آشکار این فرمولاندگی در حل مسائل مهم نتیجه‌ای جز درماندگی مردم و تولید شهروند عاصی ندارد. در این نوشته بنای ورود به محتوای هیچ‌یک از این سه بسته سیاستی را ندارم. فقط از حیث فرایند و هماهنگی و نوع رویکرد سیاست‌گذاران به مسئله نکات و ملاحظات محظاتی قابل تأمل در قالب پرسش‌هایی از سیاست‌گذاران در دولت و مجلس طرح می‌کنم:

- اگر قانون جهش تولید مسکن و تولید چهار میلیون واحد مسکونی اندیشیده، اثربخش و کافی بود (که اینک روشن شده هم نارسا و بی‌اثر و هم نیندیشیده بوده) چه نیازی به تصویب سیاست‌های جدید است و اگر نبوده چرا تصویب و اعلام شد و دو سال به عنوان مهم‌ترین سیاست اقتصادی دولت در عرصه اقتصادی مطرح شد و مسئولیت این شکست با کیست؟

- فرایند تدوین لایحه برنامه هفتم از چه مسیری عبور کرده که حتی هماهنگی و هم‌اندیشی و دریافت نظارت نمایندگان مجلس همسور را در کمیسیون‌های تخصصی در بر نداشته و نمایندگان پس از تصویب لایحه طرحی جدید را در دستور کار قرار داده‌اند؟

- چرا حتی یک بند مشترک یا مشابه در متن پیشنهادی فصل هشتم لایحه و متن طرح پیشنهادی نمایندگان نیست؟ هر یک از این دو نهاد یعنی دولت و مجلس در دوره‌ای با بالاترین همسویی سیاسی و فکری چه تصویر یا فقهی از مسئله مسکن و ابعاد آن دارند؟ چرا هیچ گفت‌وگوی مؤثر درون‌گروهی برای رسیدن به فهم مشترکی از یک مسئله مهم شکل نگرفته است؟ در غیاب این ضرورت چگونه می‌توان به حل این مسائل یا سایر مسائل مشابه امید بست یا انتظاری به شکل‌گیری گفت‌وگوی سیاست‌مداران با شهروندان برای حل مسائل مهم دیگری چون سن بازنشستگی،

مصرف انرژی یا رشد جمعیت داشت؟

- بحران هماهنگی سیاست‌مداران از آنچه گفته شد بزرگ‌تر - و ابعاد آن نگران‌کننده‌تر است. پرسش کلیدی از نویسندگان لایحه برنامه هفتم این است که متن پیشنهادی چه مناسبتی با گزارش‌های کارشناسی وزارتخانه تخصصی یعنی وزارت راه و شهرسازی و توصیف‌ها و تحلیل‌های ارائه‌شده از وضعیت بازار مسکن به‌ویژه شاخص‌های دسترسی در دهک‌های درآمدی و موانع نوسازی بافت فرسوده دارد؟

ادامه در صفحه ۴

یابگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری؛ رهبر معظم انقلاب اسلامی صبح دیروز پس از بازدید۱.۵ ساعته از نمایشگاه دستاوردهای هسته‌ای در عرصه‌های کشاورزی، پزشکی و سلامت، صنعت، محیط زیست، آب و ساخت نیروگاه در جمع شماری از دانشمندان افتخارآفرین، کارشناسان و مسئولان صنعت هسته‌ای، این صنعت را کلید پیشرفت ایران در بخش‌های مختلف خواندند و با تأکید بر تلاش همه‌جانبه برای ملموس شدن تأثیر پیشرفت‌های هسته‌ای در زندگی مردم، گفتند: بومی شدن صنعت بسیار مهم هسته‌ای نشان‌دهنده ناکامی غرب و تحقیر غرب‌گرایانی است که درصدد تحقیر ملت و تضعیف روحیه کار و امید در کشور بودند.

شرق: «اون سال زمستون، ده، چارده سال پیش، همون روز که نهار دمی باقاله داشتیم، رخت نظام تن تون بود. می‌خواستین برین باغ‌شاه، دکمه فرنج‌تون افتاده بود. گفتین آقاآزاده خانوم چشمش سو نداره، می‌شه دکمه فرنج‌مو بدوزی؟ خانم خیاطا؟ خانم خیاط اسم داره... شما حروم کر دین، من که در بند حروم جلاش نبودم. در بند آنگهتو آقا هم نبودم، مهر شما به دلم بود و کلام خدا به لبم. حبیب‌الله. امروزم که با شدم دست کردم حافظ و از سر بخاری برداشتم.

قال کرتیم. این غزل دراومد: «ما آرموده‌ایم در این شهر بخت خویش/ بیرون کشید باید از این ورطه رخت خویش». حافظ دروغم نمی‌که، هم‌شهریمه، هم‌دردمه. از وقتی قدم به سر طاقچه رسید، سر طاقچه یه قرآن دیدم که حافظ. حالا دستم رو دراز می‌کنم اون‌ور طاقچه. می‌رم خراسون مجاور می‌شم. به پس‌اندازی دارم. یک زندگی زواری... کسی نیاد بدرقه، نه شما، نه آزاده خانوم، نه زنت‌سادات. می‌رم بلاد غربت». مونولوگ زنی در آخرین دیدار با معشوقش در میانه زمستان، از سر ناامیدی و حسرت، تنها با بازی جادویی فخری خوروش ماندگار شد. بی‌تردید هیچ بازیگر دیگری را نمی‌توان به جای خوروش در این موقعیت تصور

رهبر انقلاب در دیدار دانشمندان، کارشناسان و مسئولان صنعت هسته‌ای با اشاره به محدوده مقررات پادمانی توصیه فرمودند:

حفظ تعامل با آژانس

همکاری با آژانس در چارچوب پادمان حفظ شود اما زیر بار خواسته‌های زورگویانه نروید

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تشکر صمیمانه از دانشمندان، مسئولان و فعالان صنعت هسته‌ای، نمایشگاه مورد بازدید را عالی، خشنودکننده و بشارت‌بخش خواندند و گفتند: باید مردم را با ابعاد گوناگون و تأثیرات این پیشرفت‌ها در زندگی ملت آشنا کرد. ایشان در تبیین اهمیت سه‌گانه صنعت هسته‌ای، این صنعت را به لحاظ پیشرفت و بروز توانایی‌ها، «آبروبخش» کشور دانستند و با اشاره به تأثیر اساسی دستاوردهای هسته‌ای در بهتر شدن زندگی مردم افزودند: صنعت هسته‌ای از لحاظ وزن سیاسی و جایگاه جهانی ایران، موجب آبروی ملی است؛ ضمن اینکه در نقطه مقابل تلاش‌های دشمنان برای بی‌آینده نشان دادن کشور و مایوس‌کردن جوانان، روحیه امید و اعتمادبه‌نفس ملی را در جامعه زنده می‌کند و به مردم و به‌ویژه جوانان نشان می‌دهد که می‌توان در میدان‌های بزرگ وارد شد و آنها را به تسخیر درآورد.

گزارش تیت‌برک را در صفحه ۲ بخوانید

فخری خوروش، بازیگر صاحب‌نام ایرانی

در ۹۴سالگی دور از وطن درگذشت

خداحافظی باشکوه

خوروش همیشه آرزو داشته وظایف هنری خود را به نحو شایسته انجام داده باشد. پرونده کاری او یکی از باشکوه‌ترین پرونده‌های کاری تئاتر و سینماست

کرد. او در «سوتهدلان» که یکی از فیلم‌های شایان تأمل کارنامه اوست، مثل سایر آثارش درخشید و جاودانه شد. خوروش در ۲۰ خرداد درست ۱۰ روز پس از زادروزش، در غربت چشم از جهان فروبست. ۹۴ سال زندگی کرد و سال‌های زیادی از عمرش را مقابل دوربین گذراند. او معتقد بود در زندگی وظیفه‌ای بر عهده داشته که تمام‌مدت سعی کرده به درستی آن را انجام دهد و حالا باید گفت بدون شک او یکی از جاودانه‌ترین بازیگران سینمای ایران است. فخری خوروش ابتدا آموزگار بود و هنگام تدریس در کلاس در یکی از روزهای آغازین فعالیتش، از طرف انجمنی به نام جامعه لیسانس‌ها انتخاب شد تا در تئاتر بازی کند. اولین تجربه او در این زمینه نمایش نامه «دست‌های آلوده» اثر ژان پل سارتر بود. درخشش او در این اجرا باعث شد از کارش استقبال شود؛ از او دعوت شد در نمایش‌های بعدی ازجمله «محاکمه ماری دوگان» و «تاتیانا» نیز بازی نقش کند. یکی از تماشاگران نمایش‌های خوروش، فرخ غفاری بود که به‌تازگی تحصیلات سینمایی‌اش را در فرانسه به اتمام رسانده بود و برای ساختن فیلم‌هایی از جنس و حال و هوایی دیگر در سینمای ایران به دنبال بازیگران مناسب می‌گشت. او در این جست‌وجو، خوروش را انتخاب کرد و در فیلم جنوب شهر (۱۳۳۷) حاضر شد. این فیلم توقیف شد و در سال ۱۳۴۲ با اعمال سانسور و با نام جدید «رقابت در شهر» به نمایش درآمد.

این گزارش را در صفحه ۱۱ بخوانید

نگاهی پژوهشی به پدیده رشد اقتصادی ایران

وچند کشور دیگر در ۲ دهه گذشته

مسئله تحریم نیست

سعید لیلاز: این پژوهش با هدف یافتن پاسخ برای پرسش‌هایی بسیار رایج در فضای سیاسی-اجتماعی ماه‌ها و سال‌های اخیر ایران صورت می‌گیرد: آیا اقتصاد ایران در حال پس‌رفتن است؟ آیا در مقیاس با دیگر کشورها به‌ویژه همسایگان یا رقیبان عقب‌افتاده است؟ اگر نه، به چه دلیل؟ و اگر آری، چرا؟

صفحه ۶

هندوستان با رشد اقتصادی پایدار، طی ۱۵ سال ۴۱۵ میلیون هندی را از فقر مطلق نجات داد

هند شگفت‌انگیز

روایت «شرق» از یک روززدنگی در کنار کودکان کار به مناسبت روز جهانی مبارزه با کار کودک

بچه‌هایی بدون کودکی

چرا در آگاهی بخشی و پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های مقاربتی محافظه‌کاری می‌شود؟

دردسرهای کودکان قربانی اچ‌آی‌وی مثبت

گفت‌وگو با علیرضا ربیسان

درباره فرازونشیب‌های این روزهای سینمای ایران

حیات طبیعی سینمای ایران روبه افول است

یادداشت

نگاهی بر طرح تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت و بررسی تبعات آن

صمت و بازرگانی زیر ذره‌بین

میشم زالی

موضوع تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت جهاد کشاورزی و تشکیل وزارت بازرگانی با هدف تنظیم بازار موضوع چالش‌برانگیزی است که در سال‌های اخیر بارها مطرح شده و به‌تازگی نیز از سسوی دولت سیزدهم در قالب لایحه دو فوریتی به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد که با تصویب دوفوریت آن از سوی نمایندگان محترم مجلس، هم‌اکنون کلیات آن در دستور کار مجلس قرار گرفته است. با توجه به ابعاد مسئله، بهره‌گیری از خرد جمعی و ریشه‌یابی موضوع و نیز بررسی استدلال‌هایی که منجر به ارائه این طرح شده، ضروری به نظر می‌رسد. طرح تشکیل وزارت بازرگانی که با هدف ضمنی تضعیف استیضاح وزیر سابق صمت و در پی افزایش قیمت خودرو و نابسامانی بازار مطرح شد، به باور برخی موافقان موجب کنترل بازار خواهد شد؛ اما مخالفان این طرح به‌شدت بر این نکته تأکید دارند که تشکیل وزارت بازرگانی نه‌تنها تأثیر چندانی بر مهار تورم و کنترل بازار نخواهد داشت، بلکه باعث افزایش بروکراسی و تضعیف تولید ملی خواهد شد. همچنین مخالفان تشکیل وزارت بازرگانی، نگرانی افزایش مداخله مستقیم دولت در بازار و قیمت‌گذاری دستوری را مطرح می‌کنند و دراین‌بین برخی بر ضرورت کشف قیمت در بازارهای آزاد تأکید دارند؛ ولی تجربه نشان داده در ساختار اقتصادی موجود، آزادسازی قیمت‌ها، همیشه منجر به شکل‌گیری بازار رقابتی و کنترل قیمت‌ها نشده بلکه در برخی محصولات با خدمات، سودجویی نامتعارف و کران‌فروشی را ترویج و تسهیل کرده است. دلیل دیگری که از سوی دولت برای تفکیک وزارت‌خانه مطرح شده، لزوم «سیاست‌گذاری چابک ویکپارچه در حوزه بازرگانی» است. حال این سؤال مطرح می‌شود که آیا تفکیک وزارت مگر، در عمل انتظارات مدافعان این طرح را برآورده خواهد کرد و اگر چنین نیست، راهکار چیست؟ در حوزه قیمت‌گذاری، تغییرات بنیادی در شیوه تنظیم بازار و مدیریت قیمت‌ها از طریق ایجاد بازارهای خودتنظیم‌گر و همچنین بازرگری در سیاست تعیین نرخ ارز و نحوه تخصیص آن، اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. یکی از روش‌های تنظیم‌گری بازار، استفاده از اهرم مالیاتی است. این راهکار مستلزم ایجاد فضای شفاف در تبادلات مالی و همچنین مدیریت انحصار است. در بازار میند و نه کاملاً آزاد، هرچند دولت مداخله مستقیم در قیمت‌گذاری نمی‌کند؛ اما ضمن آزادی ورود همه سرمایه‌گذاران به عرصه رقابت، با وضع مالیات بر عایدی سرمایه، مانع از انباشت ثروت غیرمولد ناشی از سود نامتعارف فعالیت‌های اقتصادی می‌شود. در این شرایط اگر هر نگاه اقتصادی سود بسیار بالایی نیز کسب کند، تا مدتی مشخص، مجبور به سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مولد خواهد بود که نتیجه آن افزایش تولید و عرضه و در نهایت مدیریت قیمت‌ها خواهد بود.

ادامه در صفحه ۵